

Posudek bakalářské práce Petry Pšeničné „Nestrannost českého denního tisku: studie Lidových novin“

Petra Pšeničná se ve své bakalářské práci rozhodla zkoumat nestrannost Lidových novin a konkrétně práci jednoho z jejích hlavních komentátorů – Martina Zvěřiny. Nejde tedy o téma zcela originální, nicméně pro bakalářskou práci je to volba přiměřená a z hlediska mediálních studií standardní. Někomu by se sice mohlo zdát, že zkoumat nestrannost komentátora je protimluv, ale jak Petra správně podotýká: „kmenoví komentátoři neprezentují jen své osobní názory, protože jejich názory musí být v souladu s širším konsensem v rámci redakčního týmu a tedy s editorskou linií...Předpokládá se tedy, že jednotlivé deníky mají své editorské mantinely, v rámci kterých se pohybují články jednotlivých komentátorů“ (str. 6).

I zvolená metoda je takřkajíc tradiční. Kvantitativní obsahová analýza je obvyklou při zkoumání vyváženosti zpravodajských médií pro svou vysokou reliabilitu a intersubjektivní ověřitelnost. Jen málokterá jiná metoda také umožňuje srovnávat tak velké vzorky empirického materiálu.

Formální stránka věci je spíše slabší. Již v obsahu lze najít překlepy a nedotaženosti (2.3. Média a politika), kterých je v následujícím textu příliš mnoho. Dodržena není ani tak základní zásada, jakou je používání stejného typu písma (např. obsah, poznámky vs. hlavní text či odkazy v hlavním textu např. str. 5). Odkazovací aparát je poměrně konzistentní, ale není mi jasné, proč jsou v odkazech uváděny iniciály autorů a někde jsou před dvojtečkami mezery? S jakou odkazovací normou autorka pracovala? V textu také nezdědka chybí otázníky za otázkami (např. 2.2.1. Co jsou masová média), věty nejsou gramaticky správně formulované (např. str. 8 „...čímž nenásilně přispívají k hegemonii – vedoucí postavení třídy nebo skupiny, která je právě u moci...) a autorka místy zapomíná věty rozdělovat (např. str. 9 první věta) a dělat odstavce (např. str. 9 první odstavec) nebo je odsazovat (str. 19). Mezi procenty a čísly nejsou „pevné“ mezery, které by zajistily, že text nebude odsakovat na další řádek, někde chybí mezery úplně.

Problematické jsou formulace typu: „Přišlo mi důležité nastínit...“, protože nejde o to, co autorce přišlo důležité, ale proč to považuje za důležité a zda je to odůvodněné z hlediska struktury práce. Mně například důležitost následujících odstavců na str. 10 zřejmě není, nehledě na to, že zde jsou představeny dvě různé periodizace vývoje lidské komunikace, ale chybí diskuse jejich rozdílů a smysluplnosti.

Podobně problematická je pro mne diskuse o „víře“ vědecké komunity, když je řeč o „čtyřech fázích mediálních účinků“ (spíše asi čtyři fáze vývoje představ o vlivu médií ve společnosti) (str. 13-14). Autorka vývoj názorů předkládá jako vývoj víry a vůbec nevysvětluje, proč se měnily.

Zde tedy přecházím k diskusi teoretické části, která také vykazuje řadu problémů. Již jsem zmínil, že mi uniká význam některých zařazených částí, ale i ty zbývající jsou často pospojovány dost kostrbatě a nabízí nezdědka více otázek než odpovědí. Jaký je například vztah mezi částmi 2.2.3. Funkce médií a 2.2.4. Veřejný zájem a média? V obou se mluví o funkcích médií, ale není jasné, jak jdou dohromady? Teoretická část sice pokrývá obvyklé teoretické koncepce, ale místy si nejsem jist, nakolik jim bylo porozuměno. Seznam literatury je ale poněkud omezený a ukazuje, že Petra vycházela především z českých překladů zahraničních publikací a byla tedy odkázána na

3. října 2009

předvýběr ze strany českých mediálních „odborníků“ a na publikace spíše přehledového typu, což lze považovat za jistou slabinu.

Analýzu prezentovanou v empirické části jsem viděl prvně až při čtení finálního textu, což je smutné, když uvážím, že první komentáře k teoretické části jsem odeslal 3. ledna 2009. Od té doby se aktivita autorky zjevně snížila a až 12. července jsem komentoval nástřel kódovací knihy. Celou práci jsem pak obdržel až 30. srpna, tedy příliš pozdě na výraznější korekce, které by evidentně byly třeba. Někde totiž autorka míchá dohromady jablka s pomeranči (např. grafy 18-21), jinde nespojuje dohromady kategorie, což tabulky zbytečně nafukuje (např. tabulky 2-9), a místy zapomíná na analýzu podle osy pozitivní, negativní, neutrální a ambivalentní. Ta by jí například ukázala, že Zvěřina Paroubkovi přidělil 68 % všech negativních označení, které použil pro předsedy politických stran (Topolánek 14 %). I tak profláknutý politik jako pan Čunek dostal jen 18 % z nich.

Matoucí je i používání jiných barev v grafech, pro stejné věci (viz např. grafy 34 a 35). Někde si také plete strany jako na str. 67, kde zaměnila ČSSD za KSČM. Nerozumím smyslu kapitoly 3.3.3.1.13.? Analýza je v řadě případů nedotažená a nepovšimnuty zůstávají důležité souvislosti a implikace. Například, když autorka diskutuje oblasti za které jsou strany kritizované, bije do očí asymetrie mezi kritikou morálních poklesků u ČSSD a KDU-ČSL (nekorektnosti, neetické chování) a kritikou prakticky politických aspektů u ODS.

Důležitým nedostatkem je, že autorka při analýze úplně zapoměla na teoretický aparát, který diskutovala v předchozí části. Unikají tak důležité souvislosti a analýza se zdánlivě opírá pouze o empirický materiál. Souhlasit pak nelze s autorčím závěrem: „Soudě podle zkoumaných komentářů tedy vyplývá, že se soustředí především na jednu stranu politického spektra, tedy na tu pravicovou...“ (str. 77). Analýza totiž ukazuje, že se pan Zvěřina, který tvoří jen jednu částku LN, zaměřuje spíše na pravicovou část politického spektra, ale také, že pozornost věnovaná největším politickým stranám je relativně vyvážená.

Musím tedy konstatovat, že práce vykazuje řadu problémů, které by šly poměrně snadno odstranit, kdyby Petra pracovala systematictěji. Zvládnutí řemeslné stránky vědecké práce je poměrně dobré vzhledem k aplikaci kvantitativní obsahové analýzy, ale už ne pokud jde o sepsání bakalářské práce. Proto navrhuji známku dobře.

Ing. Petr Pavlík, Ph.D.

vedoucí práce